

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103. TELEPHONE: 431-6344

LIV.

Kovas — March 14, 1969

Nr. 21

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

NIXONO DILEMA

LAIMĖTI AR PRALAIMĖTI VIETNAMO KARĄ?

Visi giria prezidentą Nixoną už jo kelionę į Europą, nors jis ten nieko konkretaus nepasiekė. Žinia, sudarymą geresnės atmosferos tolimiesiems pokalbiams ir deryboms, galima jau laikyti tam tikru laimėjimu, nors daugiau abstraktaus pobūdžio. Tačiau jei tokia lukeriatimo politika tiko Atlantu, ji vargiai tinka Pacifikui.

Čia prieš prezidentą atsistojo visai konkretus klausimas: ką toliau daryti? Klausimas, kuris reikalauja skubaus atsakymo. Iki šiol prezidentas ir čia norėjo, kaip Europoje, laimėti laiko. Paskutinė komunistų ofensyva to nebeleidžia. Jei komunistai gali apšaudyti savo raketom Saigoną bei kitus didesnius miestus ir likti už tai nubausti: darosi kiek neįtikėtina. Galima ramintis, kad tokių puolimų sunku išvengti. Per džungles galima lengvai atgabenti raketą ir ją paleisti. Nuostoliai nuo jų juk nedideli. Tačiau toks apšaudymas iškelia daugiau principinių klausimų: ar tai yra komunistų atsakymas į šiaurinio Vietnamo bombardavimo sustabdymą? Atsakymas yra visai aiškus: taip!

Gindamas savo išikšimą į Vietnamą, prezidentas Johnsonas 1965 m. savo pranešime kongresui (state of the Union message) štai ką pareiškė: "Mes ten (Vietname) esame, pirma, dėl to, kad drauginga tauta paprašė mūsų pagalbos prieš komunistų agresiją... antra, mūsų pačių saugumas yra susijęs su taika Azijoje. Du sykius vienos kartos metu mes turėjome kariauti prieš agresiją Tolimuosiuose Rytuose. Ignoruoti tą agresiją reikėtų padidinti didesnio karo pavojų".

Tai atrodo labai aiš-

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

ku, tačiau tas pats prezidentas, išsiveldamas į karą palaipsniui ir nenoromis, paskatino priešą laikytis. Pagaliau prieita to, kad prezidentas turėjo apsispręsti arba pasiųsti dar 200.000 vyrų, kad karą laimėjus ar ieškoti pasitraukimo.

Praeitą savaitę buvo paskelbta, kad naujas prezidento Gynimo Sekretorius Clark Clifford praktiškai vadovavo tiems vyriausybės nariams, kurie priešinosi tolimiesiems karo plėtimuisi. Tuo tarpu Valsybės Sekretorius Rusk ir intymus prezidento patarėjas užsienio politikos reikaluose prof. Ros-
tow bei aukštieji kariai sudarė 'sakalų' frakciją. Po ilgų diskusijų, Cliffordas įtikino prezidentą Johnsoną pradėti pasitraukimą sustabdant bombardavimą į šiaurę nuo 20-tos paralelės. Tą sprendimą pranešdamas tautai prezidentas pridėjo ir savo pažadą nebesiekti naujo termino.

Tai buvo pereitų metų kovo 31 d. Vėliau lapkričio mėn. prezidentas Johnsonas visai sustabdė šiaurinio Vietnamo bombardavimą. Klausimas ar jis už tai gavopatikrinimą, kad ir komunistai iš savo pusės sumažins savo karo žygius, iki šiai dienai liko neaiškus. Kiekvienu atveju aišku, kad jokios sutarties nebuvo, jei kas buvo, tai tik 'understanding' kad komunistai nebombarduos Saigono, Da Nango ir Hue bei nepuls demarkacijos linijos, skiriančios šiaurinį ir pietinį Vietnamą.

Iš tikro komunistai to 'understanding' laikėsi. Jie savo kariuomenę ir ginklus jai siuntė ne per demilitarizuotą zoną, bet sunkiau susekamais

keliais per Laosą ir Cambodiją. Sutelkę daugiau jėgų, jie šių metų vasario 23 d. pradėjo ofensyvą, kuri jiems neatnešė laimėjimo karo lauke, tačiau davė propagandinę pergalę -- žiūrėkit, mes nesilaikome 'understanding' ir amerikiečiai bijo už tai mus nubausti! Juk karas, pagaliau, neina dėl teritorijos, bet dėl Pietų Vietnamo gyventojų nuotaukų!

Akivaizdoje tos būklės prezidentas atsидūrė prieš dilemą: visai pasitraukti ar kovoti ... iki pergalės. Amerikoje esama nuotaikų, kad Vietnamą reikia apleisti. Ne dėl to, kad prezidentas Johnsonas nebūtų netęsingai nusakęs JAV laikyseną ir tikslus 1965 metais. Bet dėl to, kad to karo iki šiol bandymai priemonėmis nebuvo galima laimėti. Šalia taip manančių, dar yra ir tokių, kurie atvirai džiaugiasi komunistų laimėjimu, kas nėra visai stebėtina. Blogiau, kad dauguma tų džiaugsmą toleruoja. Savaimė aišku, kad visos tos nuotaukos nėra paslaptimai priešui ir jam, kur jis nebūtų -- Hanojuje, Maskvoje ar Pekine -- mažiausiai rūpi karą baigti amerikiečiams naudingu ar bent patenkinamu būdu.

Nėra jokios abejonės, kad JAV galėtų greitai laimėti karą, jei griebtųsi visų reikalingų tam priemonių. Baimė, kad dėl to į karą įsikištų Sovietų Sąjunga ar Maskva, yra be jokio pagrindo. Jei Maskva pati karo nebijotų, ji jau seniai būtų išprovokavusi! Ir jei taip, galime prieiti prie paradoksalaus išvados: karas Vietname yra ne vietnamiečių vidaus karas, bet pačių ... amerikiečių. Ką pasakė ir buvęs pre-

Pabaltijo Moterų Tarybos 22 metų sukakties šventėje suruošusios parodą dailininkės su PMT narėmis. Iš kairės: G. Žilionienė, R. Ingelevičienė, M. Jurma, A. Merker, N. Židonytė, H. Ozolins ir kt. L. Tamošaičio nuotrauka

PABALTIO MOTERŲ TARYBOS ŠVENTĖ NEW YORKE

Š. m. kovo 2 dieną, estų namuose, New Yorke, įvyko Pabaltijo Moterų Tarybos 22 metų veiklos sukakties paminėjimas. Veiklos, kur estės, latvės ir lietuvės nutarė, kad visų trijų tautų moterys apsiųns ir dirbdamos kartu daugiau galės nuveikti savo tautų bendro likimo naudai, kovodamos prieš tą patį priešą -- rusiškąjį komunizmą, nei veikdamos kiekviena tautybė atskirai.

Prieš 22 metus pradėję tą darbą tęsia iki šiol vadovybę kasmet keisdamos rotaciniu būdu. Siemet Pabaltijo Moterų Tarybos pirmininkės pareigas perėmė estė Mrs. Mall Jurma iš latvės Mrs. Helga Ozolins. Taigi sekančiais metais vadovybę teks vėl Galiai Žilionienei, lietuvių delegatei i Pabaltijo Moterų Tarybą.

Tas pareigų pasikeitimas buvo iškilmingai ir turiningai suorganizuotas. Pagrindiniu kalbėtoju buvo William Durkee, President of Free Europe Inc., kuris papasakojo apie jų veiklą per 17 metų, pereinamas prie šių metų politinių įvykių Berlyne ir Čekoslovakij-
zidentas Eisenhoweris 1968 m. balandžio mėn.:
"... aš niekados dar nebuvau blogesnėje būklėje, negu dabar, matydamas Ameriką pasidalinsią dėl karo -- to karo, kuris mums daug kaštavo turto, garbės ir mūsų jaunų vyrų gyvybių. Kas pasidarė iš mūsų drąsos? Kas pasidarė iš mūsų ištikimybės kitiems? Kas pasidarė iš tos kilnios sąvokos, kurią vadiname patriotizmu, ir kuri ankstyvesnių krizių metu mums atnešė pergalę ir taiką?"

Ką pasakė ir buvęs pre-

zoje. Jam baigus G. Žilionienė PMT vardu prašė, Laisvosios Europos radijo programose leisti transliuoti ir lietuvių kalba.

Žodį tarė garbės svečiai: Estijos Gen. Konsulas E. Jaakson ir Lietuvos Gen. Konsulas A. Simutis, latvių PMT pirmininkės pareigas perduodanti latvė H. Ozolins, esčią tas pareigas perėmusi Mall Jurma ir lietuvių G. Žilionienė.

Po kalbų buvo maloni proga pasiklausyti įdomaus koncerto įvairių trijų tautų liaudies dainų pynės, atliktų latvės M. Miller, o taip pat solo.

Bet gi vienas bene svarbiausių šios šventės kultūrinių momentų reikia laikyti meno kūrinių parodą, kurią sudarė taipgi visų trijų tautų moterų dailininkių kūrinių. Iš lietuvių dalyvavo šios dailininkės: B. Ged-

vilienė, R. Ingelevičienė, A. Montvydienė, S. Plechavičienė, E. Urbaitytė, A. Vitkauskaitė-Merker iš tapybos padariusi didelį suolį i skulptūrą ir pačią moderniausią, N. Židonytė ir M. Zukauskienė.

Visus kūrinius apibūdino ir su dailininkėmis supažindino latvė E. Sturms. Parodos apžiūrėjimui buvo skirta virš valandos laiko prieš pradedant programą. Dalyvavo VLIKo pirm. J. K. Valiūnas ir visa eilė garbingų svečių. Pažymėtina, kad savo atsilankymu PMT veiklą pagerbė LMKF pirmininkės V. Leskaitienės lydimomis iškilioji istorikė dr. Vanda Srugienė, iš Chicago, Lietuvos istorijos autorė ir aktyvi spaudos darbuotoja.

Visi svečiai buvo vaišiniami latvių moterų paruoštomis vaišėmis. **EC**

Pabaltijo Moterų Tarybos 22 metų sukakties minėjime kalbą "Laisvos Europos" pirm. William Durkee. Sėdi iš kairės Galia Žilionienė, Mall Jurma -- naujoji pirmininkė ir Helga Ozolins. Ant sienų iškabinti moterų dailininkių kūrinių. L. Tamošaičio nuotrauka

Lietuvos Kariuomenės Kūrėjų-Savanorių Sąjungos centro valdyba, kurios kadencija baigiasi š. m. birželio 1 d. Šiuo metu sąjungos nariai korespondenciniu būdu renka naują valdybą ir garbės teismą 1969-1971 m. kadencijai. Nuotraukoje priekyje sėdi dabartinis centro valdybos pirmininkas dr. Kristupas Gudaitis. Stovi iš kairės: sekr. Matas Klička, valdybos narys Juozas Rapšys, ižd. Adolfas Juodka ir vicepirm. Jonas Švedas. V. Noreikos nuotrauka

RUOSKIMĖS I ALT S-GOS SUKAKTUVINĮ SEIMĄ

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Seimas įvyks š. m. gegužės 30 ir 31 dienomis, kapų puošimo dieną, trijų dienų savaitgalį, Roosevelt Hotel, New Yorke, Madison Ave. ir 43 gatvės kampas, kitaip sakant, pačioje New Yorko miesto širdyje.

Svečiai Pabaltijo Moterų Tarybos minėjime. Iš kairės sėdi: R. Budrienė, dr. J.K. Valiūnas, ponė Jaakson, Lietuvos gen. kons. A. Simutis, Estijos gen. kons. E. Jaakson, S. Simutienė, W. Durkee ir kt. L. Tamošaičio nuotrauka

PO PIETŲ KRYŽIUM

Vl. Radzevičius

Jungtinis šešių chorų pasirodymas dainų šventėje. Prieky iš kairės Canberros Aušros choro dirigentas P. Dornis, Sydney lietuvių meno ansamblio dirig. M. Umbraziūnienė, Lituania dir. V. Šimkus, Sydney's Daina dir. K. Kavaliauskas, Melbourne Dainos ansamblio dir. A. Čelna, Geelong choro dir. J. Juška ir Newcastle choro dir. S. Žukas. A. Budrio nuotrauka

KULTŪRINĖS IŠKILMĖS AUSTRALIJOJE

Australijos lietuviai dar ir šiandien tebesigardžiuoja tais dvasiniais skanėstais, kuriais jie buvo pavaikinti Australijos Lietuvių Dienų meniniuose rengimuose Adelaidėje pereinamųjų metų pabaigoje.

Jau per iškilmingą tų Dienų atidarymą keturios pajėgiausios Australijos tautinių šokių grupės (graži šimtinė jaunimo) savo šokių preciziškumu kėlė pasididžiavimą tikstantyje senimo (iš viso Australijoje priskaitoma apie 10,000 lietuvių), kuris, ištikrųjų, dar ligšiol daugiau žodžiais, negu darbais rodo susidomėjimą jaunimu. Tą pasididžiavimą dar labiau išskėlė aštuonių sporto klubų (260 sportininkų) prisijungimas prie atidarymo iškilmių Forestville stadione, kuris ir šiandien puikiai prisimena Amerikos lietuvių krepšinininkus, supilekusius čia valstybinę (olimpinę) Australijos krepšinio rinktinę, ir kuriame po atidarymo iškilmių šešias dienas nepertraukiamai rungtyniavo lietuviai sportininkai, džiaugdamiesi savo XIX-ta metinė sporto švente.

Šeši stipriausi chorai-pavieniai ir sujungtai drebino Adelaidės Rotušės marmurines kolonas -- Tai Lietuvių Dienų Dainų Šventė.

Keturi literatai (Pulgis Andriūšis, palikęs telegramų rūšiavimą, Vincas Kazokas -- redaktorius kėdė, Marija Malakūnienė -- virtuvės indus ir Juozas Mikštas -- rudosios anglies kasyklas) skleidė savo kūrybos pluoštus. Solistė G. Vasilauskienė, jaunas baritonas G. Kalpokas ir iškili pianistė N. Masiulytė davė netik savo solo gabalių, bet taip pat prisijungė prie kapitalinio veikalo -- Br. Budriūno kantatos "Tėviškės Namai", kuriuo Adelaidės choras Lituania (dirigentas V. Šimkus) užbaigė čia išvardintų menininkų išpildytą Literatūros ir Dainos Vakara.

Lietuvišku žodžiu, daina ir šokių susidomėjusios jaunimo grupės kitą vakarą ieškojo Paparčio Žiedo (Adelaidė), kėlė Lietuviškas Vestuves (Melbourne) ir scenos šviesoje atskleidė Marcelės Nuodėmę, ištrauką iš V. Krėvės apysakos "Siklės" (Sydney). Visa tai jaunimas davė koncertinise žodžio, dainos ir šokio pynėse per atskirą Jaunimo Koncertą, į kurį dar buvo įpinti ir jaunieji solistai.

Prie visų tų meninių įsisinavimų reikia prijungti Adelaidės Vaidilos teatro spektaklį (S. Čiurlionienės poema "Vaiva") ir tris parodas: dailės, foto ir lietuviškos knygos.

Tai pagrindiniai parengimai, kurie sudaro Lietuvių Dienų branduolį ir kurie su nedideliais pakeitimais kartojami kas antri metai, pradedant 1960. Sekantis toks meninių parengimų sutelkimas įvyks Melbourne 1970 metų pabaigoje. Ir į jį, lėktuvais skris, laivais plauks, mašinomis dundės per tikstančius mylių lietuvių iš visų Australijos kampų, kad būtų apie ką kalbėti ir kuo džiaugtis.

Lietuvių Dienų vaizdas būtų nepilnas, jei prie jo neprijungtume Australijos Lietuvių Bendruomenės Seimo -- Krašto Tarybos atstovų suvažiavimo.

Meninė ir sportinė Lietuvių Dienų dalis Australijos lietuvių spaudoje buvo ir dar tebėra plačiai aprašinėjama (dabar tik įspūdiškai ir apžvalgos, vėliau gal prasidės kritikos, ginčai). "Mūsų Pastogė" pradėjoje trimitavo, kad tai buvo "Triumfinės Lietuvių Dienos", o dabar atrado, kad visi lietuvių kultūriniai parengimai ligšiol atlikti be plano ir sūlio šaukti planuotojus -- Kultūros Kongresą, tik, Dieve gink, ne Amerikos lietuvių pavyzdžiu. Jis turės būti darbo kongresas, bet ne rezultatų demonstravimas.

Prisisotinę kultūriniais parengimais ir jų aprašymais, vietos lietuviai laukia platesnių informacijų apie tai, ką nutarė į Seimą sušaukti 78 Rašto (Bendruomenės Statuto) žinovai. Tiesa, buvo paskelbti vieno dalyvio asmeniniai įspūdiškai ir vienas paviršutiniškas oficialus pranešimas, bet jie nedavė pakankamai šviesos reikaluose, kurie liečia vietos lietuvių širdis ir pinigines.

To seimo išrinkta Krašto Valdyba čia laikoma vyriausiu lietuvių savivaldos organu, kuris yra pasiėmęs tvarkyti visą vietos tautinį judėjimą. Šią teisę kiek ginčija Australijoje veikianti Lietuvių Katalikų Federacija. Nežiūrint šio silpno neigimo, Krašto Valdyba, bent teoretiniais, laiko valdžią savo rankose ir kalba visų Australijos lietuvių vardu.

Anksčiau Australijoje nebuvo lietuvių, nebuvo apylinkių ir lietuviškų organizacijų (išimtis Sydney). Bendruomeninis judėjimas kaip tik sutapo su organizaciniu periodu ir jis buvo čia mieliai priimtas. Kolonijose išaugusios bendruomeninės apylinkių valdybos savo keliu skatinė ir globojo kitų organizacijų formavimą.

Kaip šeimose užaugę vaikai eina savo keliais, taip ir apylinkių valdybų prieglobstyje susiformavusios organizacijos dabar bando to prieglobščio varžtų nusikratyti. Sporto klubus visos Australijos masu yra apjungę ALFAS. Dabar planuojama pastoviai tarpusavy apjungti chorų, o taip pat ir tautinių šokių grupes. Tariaima, kad ligšioliniai saftai, kurie jungia kultūrinius vienetų tarpininkaujant bendruomeniniams organams, nėra pakankamai glaudūs.

Jau ilgas laikas nuolat kartojami bandymai sudaryti prieaplinkių valdybų Kultūros Tarybos ligšiol nedavė vaisių -- kultūrininkai irgi siekia didesnio savarankiškumo ir nenori būti vien apylinkių valdybų padaliniais, nes tos valdybos pačios vos vos sulipdomos.

Iš viso atrodo, kad bandoma įgyvendinti principas: "Apylinkės valdyba karaliauja, bet nevaldo". Kaip ateitis rutuliosis, daug kas priklausys nuo visos elės lokalinių faktorių.

Per įvairius vartus įėjus į netolimą mūsų krašto praeitį, buvęs karo aviacijos majoras Jonas Pyragius jau atsisakė nusistatymo neiti jokių viešų pareigų ir dabar tapo Adelaidės Lietuvių Sąjungos II-ju vicepirmininku. Ši Sąjunga yra bene turtingiausia visoje Australijoje. Jos judomas ir nejudomas turtas (Adelaidės Lietuvių Namai, kuriuos yra įmūryta gerokai plytų ir už Amerikos lietuvių aukas) siekia iki 60,000 dolerių.

Plačiai Australijoje žinomas aktorius, režisierius ir dainininkas Paulius Rūtenis, kuris čia populiariai vadinamas "keliaujančiu vaidila", kovo mėnesio pabaigoje Melbourne inscenizuos Vydo scenos veiklą "Vėtra".

Architektų patariama, Australijos užsieny reikalų ministerija perka (berods už 20-30,000 dolerių) lietuvių skulptoriaus Vinco Jomanto skulptūrą, kuri pernai buvo laimėjusi pirmą premiją -- 3,000 dolerių. Skulptūra -- dekoratyvinė pertvara iš aluminijaus -- siunčiama naujoms Australijos ambasados rūmams Washingtone.

DEGANČIOS ŽEMĖS OPERACIJA (12)

STALINAS LABIAU UŽ STALINGRADĄ NORĖJO...

1942 metų Kalėdų naktis. Novočerkaske, per 20 km. į vakarus nuo Dono žemupio, grupės armijų vado maršalo von Mansteino štabe karininkai praleido baltąją naktį. Vokiečių VI armijos likimas sunkiai juos slėgė, bet kitas dalykas, dar labiau pavojingesnis, kėlė jiems didesnę rūpestį. Sovietų vyriausioji vadovybė rodė norą pasinaudoti Hitlerio padarytomis klaidomis, ypač dėl VI armijos avantiūro ir jos neįprasto vieno sparno, kurį sovietai ketino pralaužti ir maišant suimti keletą šimtų tūkstančių vokiečių kareivių.

Trys sovietų armijų grupės, nuo 1942 m. lapkričio 19 d. be pertraukos pildamos tarp Dono ir Volgos, laikydamos apsupime Stalingradą, pralaužė šimto kilometrų frontą, kurį laikė italai ir rumunai. Sovietų troškimas buvo daugiau, negu išlaisvinti Stalingradą ir apsupti Paulus armiją. Vyriausioji sovietų vadovybė sudarė daug svarbesnį planą, tiesiog sensacinį, kuriam seniai ruošėsi. Dabar ruošėsi smogti ir visi pralaimėjimai turėjo būti atkeršyti. Tai turėjo būti tikrai napoleoniškas mūšis. Vokiečiai turėjo būti masiniai sunaikinti. Tai kuo norėjo Stalinas, tai sutraikyti vokiečių pietinį sparną ir paimti nelaisvę milijoną vokiečių. Šiton milžiniškos operacijos Rostovo kryptimi buvo nukreiptos aštuonios sovietų armijos.

Karų istorijoje dar niekad nebuvo tokio plataus masto operacijos ir ši atrodė pasisekianti. Maršalas Manstein žemėlapyje žiūrėjo sukiek viena valanda atžymint aliarmuojantį priešoprogresavimą. Kaip ir su kuo jis sulaukys šitą raudonosios armijos tvaną, kuo jis užkimš tą milžinišką skylę atsiradusią tarp Dono ir Doneco? Mansteinas praėitį buvo susidūręs su pavojumi, bet tokio nebuvo patyręs.

-- Nutilkite! -- sušuko generolas, mesdamas žvilgsnį į savo adjutantą, kuris diskutavo su ryšininku.

Išsigandęs majoras nutilo. Kaimiečio bazuje, kur buvo įsitaisęs sovietų 24 šarvuoto korpo štabas tą 1942 m. gruodžio 12 ir 23 ir 24 naktį galima buvo girdėti tik liepsną sproginėjant židinyje.

Generolas vėl paėmė telefono ragelį:

-- Da, da... Taip, taip. Paskui jis pradėjo juoktis:

-- ... Viskas vyksta kaip numatyta. Italai išlakstė. Nebeliko jokios apsupimo jų VIII ar-

mijos užnugaryje. Mano tankai rieda pirmyn nesutikdami pasipriešinti. Mes jau giliai įsikverbėme į jų linijas ir progresuojame po 50 km. per dieną. Mūsų avangardiniai daliniai jau prie Tacinskaja, -- gyrėsi 24 šarvuotųjų korpo vadas gen. Badanovas pirmos armijos viršininkui generolui Kuznecovui.

-- Drauge Badanovai, aš perduosiu žinią apie jūsų pasisekimą Vyriausiajam Štabui. O dabar pirmyn. Mūsų valanda ištušė!

Gen. Badanovas su savo pranešimu nemelavo. Jo daliniai buvo giliai įsikverbę į frontą kurį laikė italų VIII armija. Prie Čiro ištakos, italai bandė pasipriešinti sovietų puolimui, bet buvo išblaškyti į keturias puses, paliekant mūšio lauke patrankas ir automobilius. Karininkai nusiplėšė laipsnius, kad geriau galėtų pabėgti. Kareiviai metė žemėn ginklus ir traukėsi betvarkėje. Badanovo šarvuotos divizijos vėžėsi pirmyn nesutikdamos kliūčių. 1942 m. gruodžio 23 vakare jo avantgardas jau buvo prie Tacinskaja aerodromo 240 km. už italų fronto. Badanovo šarvuočiai šį kelią padarė per 5 dienas. Tai buvo žaibo karas pagal vokiečių būdą. 240 km. per penkias dienas sutapo atstumu ir greičiu garsiajam Mansteino žygiui pirmomis karo dienomis -- 275 km. iš Tilžės iki Daugpilio tik per keturias dienas. Rusai pasirodė neblogais mokiniais.

Padėjęs telefono ragelį Badanovas pasisuko į savo štabo viršininką.

-- Ką galvojate, draugie, pulkininke, ar turime mes pulti šią naktį aerodromą, ar laukti rytojaus?

Pulkininkas pakratė galva.

-- Rytoj, vokiečiai ruošiasi švęsti Kalėdas. Pas juos tai sentimentalinė šventė. Jie pasikeičia dovanomis, pasistato eglutę ir visą naktį linkminasi. Jie bus mažiau budrūs, mažiau atspairūs. Mes galėsime lengviau juos užklupti nepasiruošusius.

Gen. Badanovas tam pritarė ir išsiuntinėjo tuo reikalu įsakymus daliniams. Planas pasisekė. Gruodžio 24 rytą Badanovo tankai išlindo iš miglos ir riedėjo tiesiai į aerodromą.

Savo atsiminimuose gen. Badanovas pasakoja, kad rusai nesutiko jokio pasipriešinimo. Visi ramiai miegojo ir po kelių valandų ši svarbi Stalingrado aprūpinimo vieta maistu ir šaudmenimis atiteko į rusų rankas su

300 lėktuvų, milžinišku kiekiu maisto ir šaudmenų.

Tai juodas punktas Tacinskajai, bet vienas dalykas netikslus, tai perdėtas skaičius lėktuvų. Tuo metu ten žemėje buvo tik 180 lėktuvų. Nežiūrint miglos ir rusų apšaudymo 124 lėktuvams pasisekė pabėgti ir prisiglausti kituose aerodromuose. Tačiau visvien tai buvo didelis smūgis Mansteinui. Tacinskaja buvo ne tik Stalingrado aprūpinimo bazė, bet ir kelių mazgas. Hillidit armija pasidarė beveik neapginama pasilikdama prie Čiro. Jos užnugariui grėsė pavojus.

Hollidt pozicija prie Čiro turėjo didelį svarbą. Iš čia turėjo prasidėti Hotho šarvuotųjų korpo ofenzyva, kad išlaisvinus Stalingradą. Dabar tos ofenzyvos galimybės sumažėjo iki nulio ir į Mansteino prašymą atsiųsti pastiprinimą, Hitleris trumpai atsakė: "Aš neturiu". Bet kai Mansteinas tokiu atveju siūlė išsaugojimui armijos atsitraukti į kitas pozicijas, Hitleris šaukė: "Be Kaukazo netos ir Doneco kasyklų mes negalėsime laimėti karo".

Tokiu būdu Mansteinas turėjo kovoti ne tik prieš sovietus, bet ir su Hitlerio vyriausiojo štabu. Visi kiti būtų nuleidę rankas. Bet ne Mansteinas, kuris rado išeitį ir tokiame sunkiame momente.

Savo žinioje jis turė-

jo tris pirmos rūšies generolus, kuriais galėjo pilnai pasitikėti: Hoth, kurio IV šarvuotųjų armija dar kovėsi Dono pietryčiuose; Hollidt, kuris įrengė pagrindinę rezistencijos liniją Dono kilpoje prie Gnilaja ir Čiro, ir Fretter-Pico, kuris stengėsi uždaryti Kalitvos ir Millerovo sektorių. Svarbiausias Mansteinui pavojus buvo iš Badanovo, nes iš Tacinskajos iki Rostovo buvo tik 130 km. ir Mansteinas žinojo, kad tankai tokį kelią lengvai gali padaryti per 3 dienas. Ir jei Badanovas tai nutartų padaryti, vokiečių padėtis pasidarytų tragiška. Užimdamas Rostovo uostą, vienintelį sausumos ryšį su armijų grupe A, kuri dar buvo Kaukaze, reikėd paimti nelaisvę 800,000 vokiečių, neskaitant IV šarvuotųjų armijos. Maršalas Mansteinas tai žinojo, lygiai kaip ir generolas Badanovas.

(Bus daugiau)

OPPORTUNITIES FOR REGISTERED NURSES

Full and part time, all areas. Afternoon and night shifts. Excellent starting salary and shifts premium. ALSO

RN SUPERVISOR

Top starting salary for R.N. with supervisory experience for night shift, 11 p.m. to 7:30 a.m. Progressive salary increases and complete benefit program including Life, A. D. & D. and disability insurance, Blue Cross, retirement, sick leave, paid holidays and vacations. Apply Personnel Dept. Saginaw Osteopathic Hospital, 515 N. Michigan, Saginaw, Mich. (20-29)

WANTED AT ONCE

JOURNEYMEN

OR

1ST CLASS SKILLED TOOL & DIE MAKERS TOOL ROOM MACHINISTS TOOL & CUTTER GRINDER MACHINE SET UP OPERATORS INSPECTORS

Must be able to set up work from Blue Prints & Close Tolerance. Steady work for qualified men. Excellent pay, fringe benefits, working conditions & opportunities.

PARKER-HANNIFIN CORPORATION

800 BLK. SO. WILMOTT ST. OTSEGO, MICH. 616 -- 694-9411, EXT. 55 An Equal Opportunity Employer (20-22)

Skaitykit ir platinkit DIRVĄ

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Licenzijuota lietuvių įmonė, registruota U. S. Department of Justice

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

2608 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. -- Tel. WA 5-2787 2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. -- Tel. WA 5-2737 3333 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. -- Tel. 254-3320

DIDELIS PASIRINKIMAS medžiagų ir visų kitų Lietuvoje pagedaujamų prekių labai prieinamomis, žemesnėmis negu kitur kainomis.

KREIPKITĖS į mūsų vienintelę Chicagoje lietuvių įstaigą, turinčią teisę SAVO VARDU siųsti siuntinius tiesiai iš Chicago į Lietuvą.

Veėjėjai: E. ir V. ŽUKAUSKAI

DIRVA

THE LITHUANIAN
NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: (216) 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published Two Times a Week
every Wednesday and Friday
by American Lithuanian Press Radio Ass'n.

VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00. Single copy 15 cents.

Editor Vytautas Gedgaudas.

Business Manager Kazys S. Karpius.

Dirva išėina trečiadieniais ir penktadieniais.
Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00.

Redaktorius Vytautas Gedgaudas.

Reikalų vedėjas Kazys S. Karpius.

Straipsniai, išskyrus vedamuosius, reiškia jų autorių
nuomonę.VEIKALĄ LITHUANIA
PASITINKANT

Spaudos žodis yra galingas. Juo buvo daug nuveikta Lietuvos laisvės kovose ir lietuvių išeivijoje įvairiuose kraštuose. Ir dabar, mūsų veiklos pagrinde yra spausdintas žodis — saviems lietuviškas, o svečiams kitomis kalbomis, nes informacija apie Lietuvą šiuo laiku vėl yra pati svarbiausia kovos priemonė.

Lietuvos Nepriklausomybės Fondas eilę metų telkęs lėšas išleidimui anglų kalba leidinio apie Lietuvą savo išipareigojimus atliko. Veikalas parašytas penkių autorių: prof. J. Puzino, prof. J. Jakšto, min. S. Lozoraičio, dr. A. Budreckio ir dr. A. Geručio, kuris yra vienas iš autorių ir to veikalo redaktorius.

Leidinyje iliustruotas, 500 psl., išleido Manyland Books Inc. leidykla, vadovaujama S. Zobarsko, kurios patyres stilistas, amerikiečių enciklopedijos redaktorius, u-to profesorius istorikas, peržiūrėjo kalbą ir stilių pritaikė amerikiečių skaitytojui.

Veikalo autorius ir redaktorius dr. Albertas Gerutis, Lietuvos Pasiautintybės Patarėjas Šveicarijoje, šioms pa-

siimtoms pareigoms būtinai visai kompetingas asmuo. Jis diplomatas, žurnalistas ir bibliografas. "Savo veikla Europoje, kur jis Šveicarijoje išgyvenęs apie 30 metų, yra virtęs tikru Lietuvos ambasadorium, Lietuvos reikalų, jos ir viso Pabaltijo tragedijos bei gyvenimo propaguotoju mums palankioje šveicarų spaudoje ir kaimyninėje Vokietijoje", anot V. Alseikos.

Dr. A. Gerutis gimęs 1905 m. liepos 21 d. Rygoje, kur baigė ir gimnaziją nuo pat mokinio suolo aktyviai besireikšdamas lietuvių veikloje. Teisių studijas pradėjo Kaune, kartu dirbdamas Lietuvos Telegramų Agentūroje ELTOJE kaip korespondentas ir redaktorius. Tuopat laiku bendradarbiavo Lietuvos spaudoje.

1928 m. jis išvyko studijų tęsti į Berlyną, eidamas Lietuvos Aido, vėliau ELTOS, latvių ir estų korespondento pareigas. Vėliau tęsė ir doktoratą apgynė Berne, u- te Šveicarijoje 1933 ir buvo paskirtas Klaipėdoje spaudos referento, vėliau gubernatūros spaudos patarėjo pareigoms. Dr. A. Geručio veikla yra tokia plati ir šako-

ta, kad reiktų daug vietos visa tai aprašyti. 1936 metais, būdamas gerai pasiruošęs, apsilankęs eilę kraštų ir juose studijas gilinęs, mokėdamas eilę kalbų, jis pradėjo diplomatinę tarnybą Užsienių Reikalų Ministerijoje, vėliau Tautų Sąjungoje Ženevoje ir 1940 m. perkeltas į Berną, Šveicarijos sostinę, kur tebegyvena iki šiol.

Tačiau, malonu pažymėti, kad jis nesiribojo vien diplomatinę tarnybą, bet visą laiką plačiai dalyvavo lietuvių ir šveicarų spaudoje ginčydamas Lietuvos reikalus, aktyviai dalyvaudamas ir steigdamas lietuvių organizacijas Šveicarijoje ir ypač ilgąmetis valdybos narys Baltų Draugijos Vokietijoje, kur jis važinėja į posėdžius, kviečiamas pasiklausti ir reikia pažymėti, kad jo straipsniai, ginant Pabaltijo klausimus yra talpinami svarbiuose Šveicarijos laikraščiuose.

Dr. A. Gerutis, būdamas gilus patriotas ir tolerantas, bendrus tautos reikalus laikydamas aukščiau visko, ir "LITHUANIA" veiklą redaguodamas savo nusi- statymo griežtai laikėsi, ką patvirtino ir amerikietis stilistas, pareiškęs, kad knyga parašyta labai objektyviai, be jokio asmeninio atspalvio nušviesti visi tautos gyvenimo momentai.

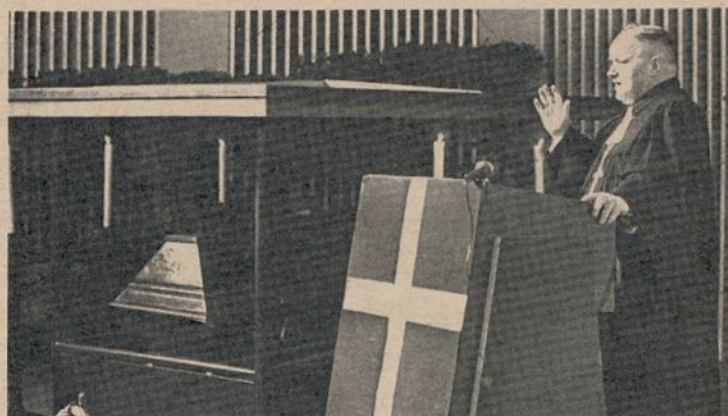
Į veikalo pristatymo lietuvių visuomenei šventę kovo 23 d. New Yorke atvyksta iš Šveicarijos pats autorius ir redaktorius dr. A. Gerutis.

(eč)

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

Erdmonas Simonaitis kovotojas
ir visuomenininkas

STP. VYKINTAS

Sen. kun. A. Keleris krematoriume laimina karstą.

Paskutiniaisiais mėnesiais mirtis pakirto nemažą mūsų veikėjų, mokslininkų ir menininkų gausį: J. Bačiūną, J. Balčikonį, B. Babrauską, M. Budriūną, P. Klimą ir kt. Tai milžiniškas nuostolis mūsų tautai. Kas juos pavaduos?

Š. m. vasario 24 d. Weinheime, grįždamas namo iš kino, gatvėje nepuolė Erdmonas Simonaitis. Jis, vežamas ligoninėn, pakeliui amžinai užgeso. Pagal jo testamentinę valią, jo kūnas vasario 28 d. Mannheimo krematoriume buvo sudegintas. Bažnytinės apeigos atliko ir atsiveikini- mo kalbą pasakė kun. senj. A. Keleris. Laikinai jo pelenai bus palaidoti kovo 16 d. Huetenfelde, kol susidarys sąlygos jo palaikus perkelti į nepriklausomos Lietuvos gimtinės žemę.

Kas buvo Erdmonas Simonaitis? Savo kilme jis buvo tikras Bretkūno papėdininkas, senosios Prūsijos palikuonis. Gimęs 1888 m. spalio 30 d. Spečiuose, Tilžės apskrityje, jis augo ir brendo suvokietintoje aplinkoje. Tačiau senas prūsų kraujas tekėjo jo gyslomis. Jaunatvėje jis jau dalyvauja Vydu- no lietuvių giedotojų chore, veikia įvairiose lietuviškose organizacijose. 1918 m. Vilniuje susipažinęs su Lietuvos Tarybos nariais ir kitais žymiais lietuviais, jis ne tik tautiškai, bet ir valstybiškai apsisprendžia dirbti Lietuvos valstybės interesams. 1919 m. jis buvo įstojęs Tauragėje į Lietuvos savanorių eiles. Aliantams tvarkant Klaipėdos kraštą, E. Simonaitis persikėlė į Klaipėdą gyven-

ti ir kovoti dėl šio krašto prijungimo prie Lietuvos. Jis čia seka aliantų, lenkų ir vokiečių užmačias, jis čia organizuoja slaptą veiklą Lietuvos naudai, jis su J. Budriu ruošia Klaipėdos krašto sukilimą, jame aktyviausiai dalyvauja. Šio sukilimo pasisekimas ir laimėjimas daug priklausė nuo Simonaičio protingos taktikos, kietos kovotojiškos valios. Apie jo vaidmenį sukilime taip rašo buvęs sukilimo vadas J. Budrys: "Simonaičio vaidmuo sukilime buvo ne eilinis. Jo atsistojimas priešaky, drąsa, krašto ir žmonių pažinimas laidavo pasisekimą. Dražiai galia pareikšti, kad "nebūtų buvę Simonaičio, nebūtų buvę ir 1923 m. sukilimo". Tai gi, Simonaičio, Budrio ir kitų sukilimo vadų bei visų kovotojų dėka Lietuva 1923 m. sausio 15 d. atgavo senųjų savo Prūsų žemių dalį. Šiame savo gyvenimo laikmetyje Simonaitis ir pasireiškė kaip savotiškas Herkus Mantas, atkaklus kovotojas ir sukilėlis dėl gimtosios lietuvių žemės savarankiškumo ir nepriklausomumo.

Po to prasidėjo E. Simonaičio ilgas produktyvus darbo laikotarpis. 1924-26 m. jis dirba Šilutėje kaip apskrities viršininkas, 1926 m. jis išrenkamas Krašto direktorijos pirmininku, 1930-37 m. jis buvo Klaipėdos miesto vyriausiu burmistru, šaulių rinktinės veikėju etc. Naciams užgrobęs Klaipėdą, E. Simonaitis išvyko iš Klaipėdos į nepriklausomą Lietuvą. Bet, nacių armijai žygiuojant į Rytus, jis buvo Lietuvoje gestapo suimtas ir išvežtas į Mauthauseną, o vėliau Dachau koncentracijos stovyklą. Aimėlietuvių žuvo nacių kacetuose. Simonaitis amerikiečių armijos dėka buvo išlaisvintas iš kacetų. Ketveris metus jis pakėlė nacių kacetų Tantalokančias. Jis išėjo iš čia su palaužta sveikata, bet dar labiau užgrūdinta kovos dvasia. Jis negri-

žo į okupuotą Lietuvą, kur ir dabar gyvena jo šeima. Jis čia vėl įsijungė į kovą dėl Lietuvos nepriklausomybės atgavimo.

Likęs V. Vokietijoje, jis čia vėl įsijungė į aktyvų bendruomeninį darbą. Ilgą laiką jis buvo Mažosios Lietuvos Tarybos atstovas Vlike. Vlikui išsikėlus į Ameriką, jis įsijungė į bendruomeninę veiklą. Nuo 1948 m. jis aktyviai dalyvavo PLB Vokietijos Krašto taryboje ir valdybose. Kelias kadencijas buvo PLB VK valdybos pirmininkas ir vicepirmininkas. Iki pat mirties jis buvo Mažosios Lietuvos Tarybos pirmininkas. Tačiau jis dirbo ir sielėjosi ne tik Mažosios Lietuvos, bet ir visos Lietuvos ateitimi ir jos likimu. Už nuopelnus Lietuvai jis buvo nepriklausomybės laikais apdovanotas Gedimino ordinu, Vytauto Didžiojo ordinu ir Šaulių Žvaigžde.

Man asmeniškai E. Simonaitį teko pažinti nuo 1950 m., kada Hanoveryje susitikome bendruomeninėje veikloje. Nuo to laiko ji pažinojau kaip nuoseklų, ryžtingą ir energingą lietuvių veikėją. Vėliau mūsų keliai dar labiau suartėjo, kada išvien eidavome į bendruomeninius Tarybos rinkimus. Jis buvo ir "Vienybės" bloko narys, kurį laiką šio bloko speakeris. Kartais mes nesutikdavome dėl taktikos, bet pagrindiniais klausimais būdavome dažniausiai vieningi.

Baigdamas labai išgyvenu ir gedžiu jo mirtį, kartu pabrėžiu, kad Erdmonas Simonaičio asmenyje Lietuva neteko to drūtojo ažuolo prie Nemunėlio, kuris vešliomis ir vėtrų nenulaužiamomis šakomis saugojo ir gynė Lietuvą nuo užpuolikų. Tebūnie jis sumišis šviesus pavyzdys sunkioje kovoje dėl laisvės ir valstybinės nepriklausomybės. Jo giminėms ir artimiesiems reiškiu nuoširdžią ir gilią užuojautą.

Grupė lietuvių, atidavę paskutinę pagarbą Mannheimo krematoriume velioniu Erdmonui Simonaičiui.

Taip atrodo Lietuvos Nepriklausomybės Fondo išleistas veikalas "Lithuania" kurio pristatymas lietuvių visuomenei New Yorke įvyks kovo 23 d. 2 v. p.p. Le Cordon Bleu salėje, Woodhaven, N.Y. Knyga iliustruota, 500 psl. L. Tamošaičio nuotrauka

LITHUANIA: 700 YEARS

Edited by Albertas Gerutis

At a time when Russia was little more than a loosely-knit quasi-confederation of clans preoccupied with interminable internecine warfare, Lithuania was establishing itself as perhaps the most viable state in Eastern Europe—this despite periodic invasions by the Livonian Order and the Teutonic Knights. Ironically, its gradual decline from eminence as a major European power was rooted in its greatness as a viable state: because it sat astride the area where East met West on the European continent both geographically as well as culturally. Lithuania was forced into the position of being a buffer state between two emerging powers, Czarist Russia and Imperial Prussia, and was thus unable to be spared the fate that befell its former sister-state Poland.

Within the confines of this book—the work of some of the foremost Lithuanian historians and scholars on the contemporary scene—is told the tragic history of a people caught between two congenitally aggressor nations vying for European hegemony, if not world domination.

LITHUANIA: 700 YEARS is the first book to appear in the English language that not only "tells" the story of the Lithuanian state, but succeeds eminently in "explaining" the Lithuanian people.

Jacket design by Paulius Jurkus

In the center is the majestic seal of Vytautas the Great.

'PRABILOTE UŽ DAUGELĮ, KURIŲ LŪPOS UŽČIAUPTOS'

Stefanijos Rūkienės knygos skaitytojų pastabos

Prieš metus, kada Stefanijos Rūkienės "Vergijos kryžkelių" prisiminimai buvo renkami spaudai, šiame pat laikraštyje buvo pastebėta, jog toji dokumentinė knyga, kaip dar nė viena kita iki tolei pasirodžiusi, atskleis savo skaitytojams tas neišsivaizduotas sąlygas, kuriose Sibiro tremtiniai vargo, kentėjo, žuvo ir vos nedaugelis jų išsilaikė gyventi. Reta, labai reta lietuvių šeima neturėjo savo artimųjų,ėjusių tais pačiais kančios ir kryžiaus keliais.

Šiandien toji knyga jau skaitoma. Gal tikriausiai, ne tik skaitoma, bet ir išgyvenama. Jos autorė Stefanija Rūkienė dieną iš dienos susilaukia dėkingų skaitytojų laiškų, kurių būdingesnes ištraukas čia pateikiame:

Aidų redaktorius dr. Juozas Girnius iš Bostono rašo:

-- Vaizdžiai nupiešėte, ką reiškia Sibiras.

Europos Lietuvio redaktorius K. Barėnas iš Londono:

-- Knyga puiki faktų gausumu ir aprašymų detalumu. Tai didelis indėlis, pavaizduojąs tiek Tamstos išgyvenimus ir kančias, tiek ir kitų iš-tremtųjų ir Sibiro gyvenimą.

Šaltinio redaktorius dr. kun. S. Matulis iš Anglijos:

-- Grožėjaisi Jūsų pasakojimu ir baisėjaisi Jūsų ir kitų tautiečių ir svetimtaučių pergyvenimais.

Prof. kun. Stasys Yla iš Putnam:

-- Negaliu atsistebėti, iš kur Jūsų tos jėgos, po tiekios kančių ir išgyvenimų dar parašyti veikalą -- monumentalinį. Kartą vienas jaunas inžinierius pasakė: Lietuva yra Europos meiste-

ris išlikimo prasme. Tai tinka ir Jums asmeniškai.

Skaitau pamažu, kad geriau įsijausčiau ir pajusčiau tą tautos brolių - sesių dramą. Juoba dėl to, kad ir mano brolis su šeima ėjo tais pačiais keliais ir liko ten palaidotas. Su Jūsų knyga praturtėja mūsų literatūra nauju įrašu, nauja dokumentacija to istorinio tarpsnio, kuris nepakartojamas savo šiurpumu. Jūs prabilote už daugelį, kurių lūpos dar užčiauptos. Ši knyga yra kartu kaltinamasis aktas Sovietų sistemai, kuri vykdė tautų genocidą.

Žurnalistas Bronys Raila iš Los Angeles:

-- Daug įkvėpimo ir drąsos rasdavau Jūsų žiauriuose išgyvenimuose.

Dr. Balys Matulionis iš Wallum Lake:

-- Knyga parašyta kančiamos ir žudomos tautos ašaromis ir krauju; ją galima skaityti tik lapas po lapo, kad galėtum įsigilinti ir įsijausti į mūsų Tautos kruvinas kančias. Tai ilgiems laikams paminklas žuvusiems kančiose ir rūstus pasmerkimas sugyvu-lėjusiam Lietuvos pavergėjui.

Mokytojas Vitalis Matulaitis iš Toronto:

-- Perskaičiau, kaip tik gavau, beveik nesustodamas, nes ji man buvo labai artima. Mano motina ir sesuo tos pačios upės Obės upyne ir pelkyne kirto medžius.

Mokytoja Ema Kolbienė iš Chicago:

-- Aš nesugebu atrasti žodžių savyje, kuriais galėčiau išreikšti Jums dėkingumą už taip kruopščiai paruoštą leidinį, kuriame įamžintas mūsų brangaus brolio Vinc'o vardas. Lengvai skaitosi ir įtikinančiai veikia. Per visą knygą lyg siūlas tęsiasi: alkis, šaltis, skurdas, panieka - nužmoginimas iki neišsivaizduojamo laipsnio. Duok Dieve, kad ši knyga atvertų akistatėms, kurie šią žiaurią tiesą laiko propaganda arba perdėjimu.

Žurnalistas Vladas Mingėla iš Detroito:

-- Stebiuosi Jūsų dvasine stiprybe. Man atrodo, tokiam pragare, kuriame Jūs išgyvenote be rodo 16 metų, turėjo kiekvienas iš proto išeiti. Bet greičiau Dievo buvo pavesta misija Jums, tuos baisius išgyvenimus atnešti į Vakarus. Ir Jūs susilaukėte Dievo palaimos, nes stebuklas įvyko ir Jūsų misija pasisekė -- mes visi galėjome pažinti raudonųjų vėlinių sukurtojo pragarą baisybės.

Agronomas Vaclovas Butkys iš New Yorko:

-- Mes čia New York'e žarasiškai džiaugiamės ir didžiuojamės Tamstos knygos pasirodymo proga.

Teisininkas Petras Stravinskis iš Clevelando:

-- Matau, kad ji parašyta sąžiningai konstatuojant faktus, su košmariškos praeities dienų išgyvenimu, jausmingai, be to, dar ir labai lengvu, dargi ir kiek poetiniu stiliumi.

Alfonasas Biveinis iš Preston, Canada:

-- Viską atidžiai perskaičiau nuo pat pradžios iki neužbaigtos pa-baigos. Daug kur šiurpūs tremtinių pergyvenimai ir kančios išspaudė ašaras. Labai įstrigo atmintin to mažojo kūdikėlio, mirusio kelionėje, pakasimas prie geležinkelio pylimo. Gal tai buvo mano 6 mėnesių Vytukas? Juk ir jis mirė kelyje ir pakastas kažkur prie geležinkelio pylimo.

Vincas Juodvalkis iš Clevelando:

-- Knygą skaitydamas ne kartą nubraukiau ašarą, nes Jūsų siaubingų pergyvenimų perduoti tikrai labai vaizdžiai. Tikimės ir laukiame antros dalies.

Petras Navickas iš Chicago:

-- Straipsniai laikraš-

chicagos lietuvių opera

MARIA AUKŠTESNOSIOS MOKYKLOS SALĖJE

LITHUANIAN PLAZA / WEST 67 STREET & CALIFORNIA AVENUE, CHICAGOJE

stato KOMP. JULIAUS GAIDELIO

Trijų Veiksmų Operą

DANA

Libretas — STASIO SANTVARO

Dirigentas — ALEKSANDRAS KUČIONAS

Solistai:

DANA STANKAITYTE

ROMA MASTIENĖ

STASYS BARAS

ALGIRDAS BRAZIS

JONAS VAZNELIS

Režisierius — Petras Maželis

Dailininkas — Algirdas Kurauskas

Baletmeisteris — Jaunutis Puodžiūnas

Premjera: 1969. IV. 12 / 8:00 val. vak. (išparduota)

II Spektaklis: 1969. IV. 13 / 3:00 val. popiet (išparduota)

III Spektaklis: 1969. IV. 19 / 8:00 val. vak.

IV Spektaklis: 1969. IV. 20 / 2:00 val. popiet

Bilietai parduodami: "Marginiuose", 2511 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. Tel. PR 8-4585

Bilietai užsakomi paštu, siunčiant čekį: Lithuanian Opera of Chicago, 6441 S. Kedvale Ave., Chicago, Ill. 60629.

Bilietų kainos: Parterėje \$8.00, \$6.50, \$5.00. Balkone \$7.00, \$5.00, \$3.00.

Premjeros spektakliui visi bilietai vienu doleriu brangesni.

čiuose buvo labai įdomūs. Tačiau knyga visumoje sudaro dar įdomesnę ir gilesnę išpažintį. Aš manau, kad ir raustelėjusiam, kuris paskaitys šią knygą, atsivers akys.

Chicago ALT pirminkas Algirdas Pužauskas:

-- Sunku nuo jos atitraukti, visos neperskaičius.

Bruno Macianskis iš Chicago:

-- Knyga labai vertinga ir, skaitau, labai didelis įnašas mūsų Tautos istorijai.

Savanoris-kūrėjas Stasys Bikulčius iš Cicero:

-- Skaitydamas užėjini tokias gaudžias eilutes, kad akys užsilieja ašarom ir reikia nutraukti skaitymą. Ir prisiminus Imbrado matininką Deguti, nusišypsoti noris "Greit ir gerai".

Vaclovas Pašylis iš Hamiltono:

-- Šiurpas perbėga per nugarą, skaitant Jūsų ir daugelio kitų iš-tremtųjų kančias. Negalima išsivaizduoti, kaip galėjo dvidešimtas amžius toleruoti tokius reiškinis.

Janina Sakalauskienė iš Hamiltono:

-- Skaitydama ne vieną kartą turėjau padėti, nes viskas atsiminimuose stodavo prieš akis ir toliau skaityti negalėdavau, "apsitraukdavau" akimiai.

K. Bartkienė iš Hamiltono:

-- Štai perskaičiau Jūsų "Vergijos Kryžkeliuose" knygą su atidumu. Gera yra, kad visa tai atskleidžiama per spaudą. Lai kiti ir mūsų jau noji karta pamato, kaip mūsų tautiečiai kentėjo ir tebekenčia, kaip žmogus paniekinamas ir nužmoginamas ir vien už tai, kad mylėjo savo tėvynę.

A. Paulius iš Hamiltono:

-- Perskaičiau Jūsų "Vergijos Kryžkelių" tiesiog ryte rydamas. Tai lietuvių kančių Odisėja, kuri ir beskaitantijai sukrečia iki sielos gelmių. Tikrai Jūs aprašėte sibirinių mūsų tautiečių gyvenimą su visom smulkmenom -- tiesiog nuogą, žiaurų, brutalių. Daug vietų net grįždavau dar kartą perskaityti, kad galėčiau geriau suprasti, įsijausti ir pergyventi.

Birutė Svilaitė-Mar-tinkienė iš Bostono:

-- Neseniai perskaičiau Jūsų nepaprastai gražiai parašytą knygą "Vergijos Kryžkeliuose". Ten Jūs aprašote apie daugelį man pažįstamų žmonių. Ypatingai mane sujaudino, kai Jūs

bent keletą kartų minėjote mano brolių Vytautą Svilą.

Norėčiau žinoti ar spausdinama jau antroji dalis, kad galėčiau užsisakyti.

Laiškų daug ateina ir, be abejoj, ateis. Jie kalba patys už save. Čia norėčiau tik pastebėti jog prisiminimų antrojo tomo rankraštis jau yra paruoštas ir jį sulauksite atspausdintą tikrai greičiau negu pirmąjį. (al)

SIBIRO TREMTINĖS UŽRAŠAI...

Stefanija Rūkienė, VERGIJOS KRYŽKELIUOSE. Viršelio aplankas Algio Mulio. Ilustracijos tekste Vidos Stankuvienės. Knyga 444 puslapių, kaina 5 dol. Kietais viršeliais — 6 dol.

Stefanija Rūkienė šiuos savo užrašus skiria Sibire žuvusiems ir mirusiems lietuviams. Tai antkapis jų nežinomiems ar jau baigiantiems nykti kapams...

"Tai tikrai brangus antkapis, pastatytas tautos kankiniams vienos kankinės, kuriai likimas leido išlikti gyvai, kad liūdyti visam laisvajam pasauliui apie baisiąją XX amžiaus vergijos imperiją ir pavergtųjų dalį. Ta knyga buvo jau seniai laukiama. Nors autorė savo pergyvenimus yra dalimis aprašiusi viename ir kitame Amerikos lietuvių laikraštyje, tačiau jokios paskiros dalys negali atstoti visos knygoje atvaizduotos pilnumo" — rašo Naujienos.

DIRVA

6907 Superior Ave.
Cleveland, Ohio 44103

196... m. d.

Siunčiu dol. pinigais/čekiu, už kuriuos prašau atsiųsti:

..... egz. Stefanijos Rūkienės "Vergijos kryžkeliuose" (paprastais viršeliais su aplanku), kaina 5 dol.
..... egz. Stefanijos Rūkienės "Vergijos kryžkeliuose" (kietais viršeliais su aplanku), kaina 6 dol.

Mano adresas:

(pavardė ir vardas)

.....
(namo numeris ir gatvė)

.....
(miestas ir valstybė, zip Nr.)

Dail J. Kelečius, kurio kūrinių paroda atidaroma šį šeštadienį kovo 15 d. 7 v.v. Čiurlionio galerijoje Chicagoje.

KŪRYBA IR MOKSLAS

ARCHITEKTO JURGIO OKUNIO TAPYBOS PARODA

Bostono Lituaništinės mokyklos Tėvų komitetas, kurio pirmininkė šiuo metu yra Ina Nenortienė, kovo 1-2 d. ALTS-gos Bostono sk. namuose surengė arch. J. Okunio tapybos darbų parodą. Parengimas išskirtinas iš kitų dviem požiūriais: a) tai buvo architekto tapybos kūrinių paroda, iš tikro -- jo debiutas dailės mene, b) parodos autorius visą honorarą už parduotus paveikslus iš anksto paskyrė Bostono Lituaništinėi mokyklai paremti.

Arch. Jurgis Okunis su savo tėvais ilgesni laiką gyveno Bostone (jo motina ir dabar čia tebegyvena). Vėliau išsikėlė į New Yorką, kur dirba vienoj statybos firmoj kaip architektas. Jei jis grįžta į Bostono lietuvių tarpą, tai, matyt, kad mes jo sieloj dar nesam visai aptemusi ir atšalusi dykuma.

Ar nuostabu, kad Bostone surengtos tapybos parodos autorius yra architektas? Manęs tai nei trupučio nestebina, nes dailės ir architektūros menai, kaip du broliai, amžius kartu keliauja, vienas kitą paremdami ir stiprindami. Praeity nūgrimzdę tūno laikotarpiai, kada toj pačioj asmenybėj sutilpo architektas ir dailininkas. Ir ne taip sau mėgėjas ar amatininkas, o dailė ir architektūroj sušvitęs genijaus mintim. Tiesa, daug tokių niekad nebuvo, bet ir savom dienom savoj tautoj mes turim šviesų pavyzdį: velionis architektas Petras Kiaulėnas drauge buvo ir iškilius dailininkas.

Architektas Jurgis Okunis, kiek aš jį pažįstu, visuomet buvo turtingos dvasios žmogus. Kiekvieną kartą, kada tik susitikdavom, jaučiau, kad gyvenimo sąlygos, trukdančios save išsakyti, jį verčia blaškytis ir kentėti. Tokis žmogus yra ieškotojas. Tad ir suprantama, kad šiom dienom jis prabilo į mus spalvom.

J. Okunis architektūros meną, 1934-1941 m. laikotarpį, studijavo Kaune, Paryžiuje, Berlyne ir Muenchene. Kai apgynė diplominį darbą, buvo paliktas Vytauto D. Universiteto Statybos fakultete architektūros katedros asistentu. Lie-

Arch. Jurgis Okunis, kurio tapybos darbų paroda buvo surengta Bostone kovo 1-2 d.

tuvo statybos konkursuose arch. J. Okunis yra laimėjęs net keletą pirmųjų premijų, pvz., už tilių Lietuvos pradžios mokyklų projektą, už Maisto b-vės darbininkų kolonijos Kaune projektą, už Petrašiūnų rotušę, Kybartų pradžios mokyklą ir kt. Vokietijoje, LB suorganizuotame statybos projektų konkurse, 1946 m. jis laimėjo I ir II premiją.

Architektūros menas yra išlaidus menas. Kol architektas kūriny užsisi-dengia stogu, kol jis būna išbaigtas iš oro ir vidaus pusių -- turi būti pažerta nemena krūva aukso. Užgriuvėnaikinimo ir griovimo laikai ne visiems arch. J. Okunio darbams leido sulaukti išbaigimo. Dėl to šandien nesunku mums suprasti jo, kaip kūrėjo, asmeninę dramą. Tiesa, savo srity jį dirba ir Amerikoje, bet čia, deja, ne po kiekvienu savopjektu architektas gali dėti savo parašą...

Jurgis Okunis yra linijos ir piešinio meistras. Kai dažniau susitikdavom -- ne kartą savo akimis esu regėjęs, kad anglis ar pieštukas Jurgio rankoj bėga jo valios genamas, per keliolika akimirkų, paklaidos nedaranti meistriskumu, ant popierio lakšto išugdydamas kurio nors gyvio, medžių grupės, žmogaus, architektūrinio pastato ar tiesiog abstrakto pavidalą (ir ne tokio abstrakto, kurį akt. Vit. Žukauskas taip apibūdino: "jei nebūtų rėmų -- nebūtų ir paveikslai"). Mūsų architektų šeimoj pažįstu dar kitą tokį pie-

šinio meistrą -- tai dr. arch. Stasys Kudokas.

Jurgis Okunis ne nuo šiandien bando savo jėgas dailės mene. Man regis, jo tapybos darbai tai šauksmas, kuris verčia žmogų save išsakyti. Kaip liniją, kaip piešinį, ir spalvų paletę J. Okunis išgyvena poetiniu jautrumu. Jis gyvai jaučia tonų ir atspalvių sąlyčio subtilumą, paveikslų kompozicijos plonumus, kuriamos tapybinės pasakos vientisumą. Jei jo drobėse ar kartonuose rasim architektinio braižo, tai ir tuo į mus tegali prabilti tik J. Okunis.

Bostone pirmą kartą surengto Jurgio Okunio tapybos darbų parodoj mes susitikom su įvairia tematika -- nuo okuniško realizmo (jo akvarelės, vaizduojančios žymiuosius Vilniaus ir Kauno architektūrinius pastatus ar kurį nors gamtos motyvą, kur ypač jaučiama architekto ranka) iki abstraktinės tapybos išgyvenimų. Tai savęs ieškojimo, tai meninio išsiskyrimo ieškojimų darbai, o ne pataikavimas parodos žiūrovui. Tuo požiūriu J. Okunis yra išgyvenamo laiko ir jo neramios dvasios kūrėjas.

Daugumas minimoj parodoj iškabintų darbų yra tapyti akryliniais dažais. Kaip žinoma, akvarelė ir akryliniai dažai yra nelengvos technikos. Pastarieji -- tai nauja ir patvari medžiaga, tačiau tapytojui ji sudaro problemų, nes greitai džūsta. Greitas akrylinių dažų džūvimas, be abejonės, reikalauja geros dailininko tapybos technikos. Nemenkas būrys Bostono lietuvių turėjo progos pažvelgti, kaip tą naują medžiagą, o tuo pačiu ir naują tapybos techniką, įveikė Jurgis Okunis. Malonu pastebėti, kad ir šiuose darbuose buvo regima menininko kultūra ir jo išprusintas skonis.

Bostone surengto tapybos parodoj J. Okunis parodė tik 25 savo darbus (kiek teko nugirsti, beveik pusė jų liko šio miesto lietuvių nuosavybė). Parduotieji bus apčiuopiama parama Lituaništinėi mokyklai.

Tačiau esminė šio įvykio mintis gal taip aptar-

"Bubulis ir Dundulis" aktoriai po vaidinimo Clevelande.

J. Garlos nuotrauka

Bubulis ir Dundulis Clevelande

Proga. Chicagos Scenos Darbuotojų parstatymą į Clevelandą atlydėjo geros kalbos. Kovo 1 d. pilna Šv. Jurgio parapijos salė clevelandiečių turėjo progos patikrinti, ar Bubulis su

VIKT. MARIŪNAS

Dunduliu tokie geri, kaip apie juos gandai skelbė. Po vaidinimo tikrai nusivylusio žiūrovo neteko pasigauti. Geroms kalboms dar daugiau lūpų bus atsivėrę. Visų buvo džiugiai išgyventa tiesa, kad po ilgokos pertraukos uždanga vėl pakilo įtikinamesnei realybei atskleisti.

Veikalas. A. Rūko 3 veiksmų linksmas nutikimas Bubulis ir Dundulis yra didžiai senti mentalus veikalas. Visi draminiai ėjimai jame taip parinktinai klostomi, kad tik nenukentėtų gera lietuvių kaimiečių reputacija. Kivirčas tarp artimų kaimynų ir viso amžiaus draugų, tiesa kietas ir liepsnojan-tis, bet vis dėl to be jokio reikalo kilęs. Bitės, bičiuliai supiudžiūsios, susipranta tą pačią dieną, kai susipykę senukai abu išvykę į miestelį, vėl spiesti ir garantuoti pasisekimą sąmokslu, ruošto susikivirčiųjų dukters ir sūnaus bei romantiško seno viengungio kaimynams sutaukinti. Jeigu ir ne visi veikėjai nuo scenos tuojau galėtų belstis į dangaus vartus, bet ir skaistykloje, berods, neturėtų už ką per ilgai atgailauti. Senam doram velniui iš šito idūkimo be pykčio, pagundų be nupuolimo aistrų kovos lauko tektų be laimikio į savo pasaulius grįžti.

Bubulis ir Dundulis atsiskleidžia kaip tikrai naivus linksmas nutikimas dėl to, kad jo siekinys nėra pats naivumas o tvirtos dorinės tiesos.

Juo ryškiau kristalizuoja vaidinimo išpū-

Režisūra. Bendru išpūdzium -- režisūradavė, ką veikalas davė. Bendrojoje scenos kompozicijoje, man rodos, režisierius Alg. Dikinis yra gana konservatyvus. Jo struktūra tvirta, bet be individualiesnių kūrybinių bruožų. Ryškesnių ieškojimo nuotaikų ir nemažos sekmės pastebima aktorių paruošime, dialogų strategijoje, frazių kirčiavime, judesių braiže.

Režisieriui turėjo trukdyti tai, kad jis pats vaidino ne visai mažą viengungio Šalteksnio vaidmenį.

Režisūra galėjo parodyti daugiau drąsos veikala parengiant. Ji galėjo išimti nemažą kiekį poetinio sacharino iš viengungio Girdžiaus deklamacijų, o taip pat baigti vaidinimą su kivirčo pabaiga ir Dobilo su Radasta suporavimu. Nebuvo reikalo visus laimės siekiančius padaryti laimingais. Paskutinės scenos piršliavimai ir išgertuvės galėjo bei turėjo būti patikėti žiūrovų vizinėms kūryboms.

Estetinio teismo šaukiasi jau grynas režisūros išradimas -- deklamacija Lietuva prieš veikalo pradžią. Tai tik patriotinis commercial.

Vaidyba. Apskritai, ji su kūrybiniais polėkais. Kur ir kieno patikytą nuklysti į vaidybinės dykumas, nukly-

(Nukelta į 6 psl.)

ELIZABETH

LITERATOROS VAKARAS ELIZABETHE

New Jersey LB Apygardos valdyba rengiasi idomiam literatūros ir muzikos vakarui, šeštadienį, kovo 22 dieną Elizabethės Lietuvių Laisvės Salėje.

Vakaro programoje dalyvaus literatūros premijas laimėję Kotryna Grigaitytė ir Pranas Naujokaitis, poetė O. Audronė ir poetas satyrininkas Leonardas Žitkus. Taipgi girdėsime du dailiojo žodžio interpretatorius: Ireną Veblaitienę ir Bronių Balčiūną. Muzikinę dalį išpildys pianistė Julija Rajauskaitė-Šušienė.

Susidomėjimas šiuo vakaru yra gyvas. Tikimasi, kad mūsų lietuviška visuomenė į šį vakarą gausiai atsilankys. Pradžią 7 val. 30 min. vakaro.

Viešėdami Chicagoje aplankykite **PARAMA**
MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAZEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

Augutė (E. Petrokaitė-Rukuižienė) ir Girdžius (J. Valentinas).

Bubulis (J. Kelečius) ir Dundulis (L. Barauskas)

Bubulis ir Dundulis...

(Atkelta iš 5 psl.)

ta, kad veikalas į jas vedė.

Stasė Kielaitė - Kelečienė buvo ta daugiausiai pasmerktoji dykumose atsidurti ir jose įklimpti. Veikalas ją beveik išties išėmė iš "linksmo nutikimo" rėmų. Be to, spėčiau, kad linksmi nutikimai nebūtų jos sceninis žanras. Savo blankų vaidmenį ji geriausiompas-tangom mėgino bent vie-na kita spalva paryškinti. Aktorė turi simpatingos vidinės jėgos, kad būtų žiūrovo pastebėta ir pamėgta. Bet šita jėga buvo beveik neveiksmin-ga Bubuly ir Dunduly.

Elena Petrokaitė - Rukuižienė. Našlės Agutės vaidmenį ji turėjo visą laimę savoranko-se. Fraze, veidu ir kūnu ji sukūrė ryškų pamai-vos, vyro pasigedusios, ne pirmosios ir net ne antrosios jaunystės mo-terėlės charakterį. Petrokaitė komiškuose vaidmenyse yra tikrai graži jėga.

Laima Petravičiūtė. Žavi ir įtikinanti Bubulio duktė Radas-ta. Kalba gražia gryna lietuvių kalba, kas jos amžiaus jaunuolei mūsų sąlygomis yra jau tikrai pelnytas komplimentas. Ją Chicagos teatro jėgos galėtų ir turėtų ypatingu dėmesiu globoti ir ugdyti.

Jonas Kelečius ir Leonas Barauskas. Sunku juodu būtų vaidybne prasme išskirti. Bubulio ir Dundulio vaidmenyse juodu buvo lygliai stiprūs. Tiesa Kelečiaus vaidybinė linija kietesnė, frazės kirčiavimas griežtesnis, judesys aštrus ir staigus. Kivirčo studijos Bubulio paveikslas beveik vien šaltom spalvom nutapytas. Barausko Dundulio portretas kiek šiltesnis. Jo veide ir kivirčo metu bent akimirkai užsidega šypsena, o frazėje pasigirsta priegaidė, lyg liudijanti, kad dalykai tarp kaimynų jau nėra

anapus gerų vilčių, kad praeitis nemirė ir ateitis vėl švies.

Juozas Valentinas. Sukūrė šiltą, moterų pasiilgusio ir geros širdies pagyvenusio viengungio charakterį. Kiek per duosnus rankų judesiais. Vietomis per sentimentalus savo žodžiu, bet dėl autoriaus kaltės. Kiek neryškus tarpfrazinėse pauzėse, kur Kelečius ir Barauskas yra tikri meistrai. Bet Valentinas yra vis dėlto ryški ir vertinga sceninės kompozicijos detalė.

Algimantas Dikinis. Jis sukūrė gerokai šaržuotą pagyvenusio viengungio Šalteksnio vaidmenį. Šaržu kurti jis puikiai naudojo ir žodį ir veidą ir kūną. Jo Šalteksnis, nei nesusaržuotas, vargu ar būtų pajėgęs atkreipti žiūrovo dėmesį. Visame veikale jis toks netikras pini-gas. Bet Dikinio paleistas į rinką jis buvo kotiruotinas.

Arvydas Dikinis. Jo vaidmuo veikale negauna ryškesnių bruožų. Ką Arvydas gali ir ko ne, Bubulio ir Dundulio rėmuose dar sunku įžūrėti. Lauktina kitospro-gos.

Julius Balutis. Piršlio Tarulio rolėje gal jis toks ir turėjo būti. Plepus, smarkus ir vikrus. Vaidinti jam čia ir nebuvo daug kas duota. Atrodo, turėtų jėgos ir sudėtingesnį vaidmenį kurti.

Jurgio Daugvilos dekoracijos taupios ir pakan-kamos.

Vaidintojų rūbai galėjo ir nebūti tokie puošnūs. Puošnumas dramatinį įspūdį silpnino.

Scenos Darbuotojams Chicagoje po Bubulio ir Dundulio linkėtina nei-siskirstyti.

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ

CHICAGO

SIDABRINĖS VESTUVĖS

Mečys ir Valerija (buv. Balašaitytė) Šimkai, kovo 9 d. Chicagoje artimiausių prietelių rately atšventė sidabrinės vestuvės. Šimkų šeimos šventė sutapo su ponios gimtadieniu. Priedo, tą pačią dieną jauniausias jų sūnus Algis gavo Korp! Neo-Lithuania spalvas.

Mečys Šimkus, teisinin-kas, Lietuvoje buvęs nota-ras; čia, Chicagoje, įsigijo brokerio teises ir jau an-trą dešimtmetį, turėdamas ofisą Brighton Parke, sėk-mingai verčiasi real estate srity. Priedo — jis yra chi-cagiškių mėgiamas incom tax apskaičiavimų tarkinin-kas. Valerija Šimkienė — Lietuvoje baigusi odontolo-giją, čia įsijungė ir pamėgo tyrimų laboratorijos dar-bą.

Šimkų vyr. sūnus Min-daugas, bebaigęs inžineri-ją, buvo pašauktas ir tebė-ra Dėdės Samo tarnyboje, o dukra praeitais metais su-situokė su Edvardu Paukš-čiu.

Malonu pastebėti, kad ne-žiūrint profesinio darbo įtampos, Valerija ir Mečys Šimkai, kaip ir jų atžalynas, randa laiko ir aktyviai reiškiasi lietuviškos visuome-nės veikloje.

TORONTO STUDENTŲ CHORAS KONCERTUOS DETROITE

Toronto lietuvių studentų choras, vadovaujamas muz. kun. Br. Jurkšos, šį šeštadienį, kovo 15 d. 6:30 v.v. koncertuos Detroite, McCauley's auditorijoje. Programoje taip pat dalyvaus išraiškos šokėja stud. R. Kryžanauskaitė ir aktorė iš Chicagos Karilė Baltrušaitytė. Koncertą rengia Detroito Ateitininkai. Po koncerto Dievo Apvalždos par. salėje įvyks susipažinimo arbatėlė jaunimui. Koncerto bilietai galios ir arbatėlei.

Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo sukakties proga Detroito burmistras J.P.Cavanagh pasirašė proklamaciją, Vasario 16 d. pas-kelebdamas Detroite Lietuvos Nepriklausomybės dieną, iš kairės: Antanas Sukauskas, Elzbieta Paurazienė, burmistras J. P. Ca-vanagh, Indė Damušytė ir Vladas Selenis.

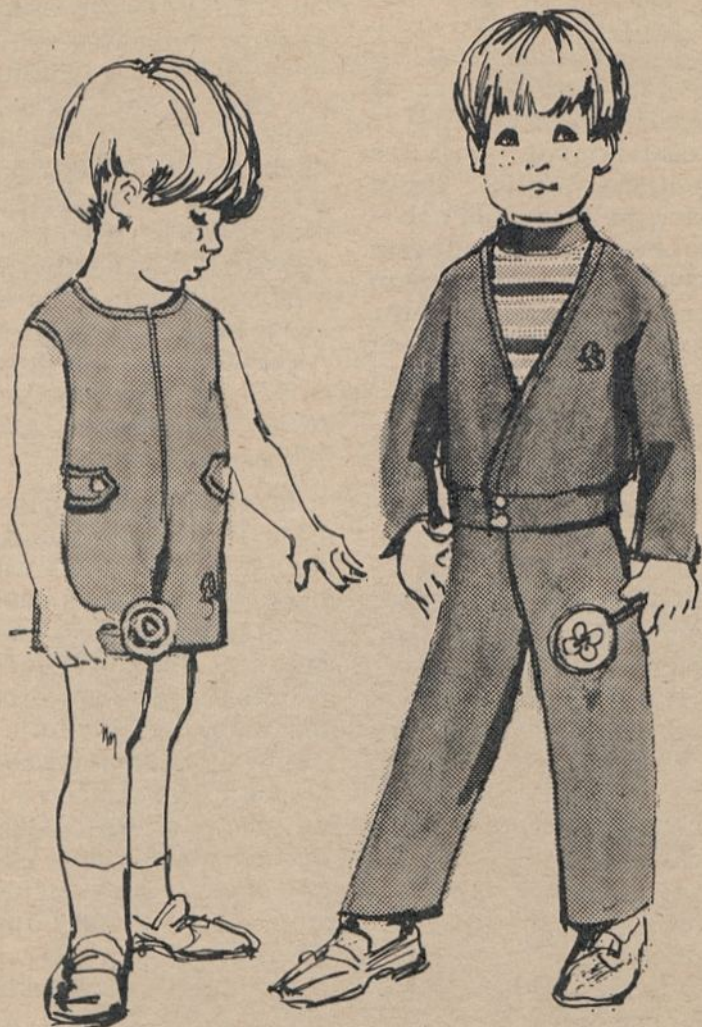
DETROIT

• "Amerikos Lietuvių Balsas" nuo ateinančio sek-madienio, kovo 15 d. savo lietuvišką valandėlę prailgi-na iki 1 val. ir bus pradeda-ma sekmadieniais 8 val. ry-to, o ne 8:30. (ag)

DIE MAKERS
LATHE HANDS
MACHINE REPAIRMEN
Permanent position, 2nd shift, jour-neyman's card necessary.
BORG & BECK DIV.
12501 Chrysler Freeway
Detroit, Mich.
An Equal Opportunity Employer
(12-21)

Pirkite mieste penktadienį 10 iki 5:45. Visuose šešiuose skyriuose 10 iki 9:30.
Mes duodam ir iškeičiam Eagle Stamps

the **MAY** co.
ALL 7 STORES

Bits 'N Bytes Sudėtiniai
Iš Celanese* Fortrel*

Pavasariniai rūbai naujos skalbia-mos ir laisvo dėvėjimo, be prosiji-mo medžiagos iš 100% Polyester audimo Celanese* Fortrel**. Deši-nėje: polo, 2-4, 3.50. 4-7, \$4. Car-digan, 4-7, \$6. Kelnaitės 2-4, \$4. Puspaltis, 4-7½, \$6. Kairėje: žaidi-mui rūbai, zip priešakiu, 2-4, ir 4-7, \$6. Dydziai 2-4 melsvi ar rusvi, 4-7 melsvi ar rusvi, 4-7 melsvi ir rudi. Daugelis stilių dar neparodoma. Vaikų Pasaulis, 2-me aukšte. Mies-te.

Fortrel yra Fiber Industries, Inc. firmos gaminy.

AMERIKOS LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS

6835 Superior Ave. Telef. 391-1143
Cleveland, Ohio

Kviečia visus tapti klubo nariais.

Palaikydami Klubą — kartu paremsime Cleve-lando lietuvių organizacijas.

Penktadieniais galima vaišintis bulviniais bly-nais, dešromis, virtiniais ir kepta žuvimi. Kitomis dienomis įvairūs kiti valgiai.

Visi susitinkame Lietuvių Klube!

Londono Pavyzdžiai
Clevelando Mergaitėms

14.00

Tiesiog iš Londono atvežta mums Mark Evans gamybos suknelės sti-lių mėgstančioms jaunoms mergai-tėms. Ši čia parodoma mėlyna lan-guota suknelė yra viena iš daugelio stilių. Dydziai 7 iki 14. Mergai-čių Skyriuje 2-me Aukšte Mieste, Skyriuose.

• Antanas Senikas, Vilties Draugijos vicepirmininkas ir Balfo Centro Valdymo išdėininkas, vykdamas į Balfo jubiliejinį seimą Chicagoje, buvo sustojęs Clevelande pas savo brolių Kazi ir ta proga apsilankė Dirvoje, pasitarti laikraščio leidimo reikalais su Vilties Draugijos pirm. A. Laikūnu, reikalų vedėju K. S. Karpium ir redaktoriumi V. Gedgaudu.

• Pianisto Andriaus Kuprevičiaus koncertas įvyks antradienį, kovo 18 d., 8 v. v., Music School Settlement, 11125 Magnolia Dr.

Programoje bus išpildyti Scarlatti, Beethoven, Debussy, Faure, Ginastera kūrinių. Įėjimas į koncertą nemokamai.

PARTIZANĖS LIETUVĖS MINĖJIMAS

D.L.K. Birutės Draugijos Clevelando skyriaus valdyba praneša visuomenės žinioms, kad partizanės — moters minėjimas įvyks kovo 23 d., Šv. Jurgio parapijos salėje, 12 val. — tuoj po pamaldų.

Bus turininga p. A. Augustinavičienės paskaita ir meninė dalis.

Maloniai visuomenė yra kviečiama dalyvauti.

Po minėjimo birutiečių paruoštas užkandis. Įėjimas ir vaisės nemokamai.

MELDZIAMĖS UŽ LIETUVĄ

Sekmadienį, kovo 16 d., 10:30 Šv. Jurgio parapijos bažnyčioje bus renkamos aukos už Persekiojamą Bažnyčią ir kenčiantį žmogų Lietuvoje.

Clevelando lietuviai prašomi pamaldose gausiai dalyvauti ir savo auką Religijnei Šalpai atiduoti antrosios rinkliavos metu. Ant aukų vokelių prašoma nepamiršti adreso. Pakvitavimai bus pasiųsti paštu.

Skautės, išpildant programą Kaziuko mugėje.

J. Garlos nuotrauka

DIDINGA KAZIUKO MUGĖ

Kovo 8 d. Naujos parapijos salėje įvyko tikrai didinga Kaziuko mugė. Kruopščiais darbais pasireiškė krūvon susibūrusieji skaučių bei skautų vienetai — Neringos, Pilėnų, Klaipėdos ir Akademinių skautija — drauge su gausia židinio skautininkių, Satrijos Raganos skaučių, mokytojų, tėvų ir kitų bičiulių talka.

Didžioji salė puikiai imponavo jaukiai masiniais vaizdais. Skoningai paruošti paskirų antraščių stalai, pasipuošę dailiais lietuviško stiliaus priedangčiais, kurių kūrybinės paslapties ir gamybos nuopelnai neleidžia nepaminėti

kuklaus, bet talentingo autoriaus — inžinieriaus E. Kersnausko. Čia pat minėtinas labiausiai pasišventęs ir energingas talkintojas — Neringos tėvų komiteto pirmininkas St. Ignatavičius.

Salia stalų įspūdingas jūrų dievas Neptūnas, stambaus vyro pavyza. Net sunku tikėti, kad tai esanti popierinė, bet įtikinamo pavidalo skulptūros statula. Čia neabejotinai meno kūrybos laimėjimus parodo jūrų skautai — P. Gaizutis ir apstūbs jo talkininkai.

Viena valgyklos dalis — Lėlių teatras, kita — Lėdas — moksleivių ir studentų kavinė (valgiaraščiai su

pokštais). Abi patalpos per visą mugės laiką svečių perpildytos: Lėlių teatras — daugiausia vaikų, o Lėdas — linksmų, gyvų paagėlių ir jaunimėlio. Pačioje valgyklos salėje irgi dažnai suaugusiųjų bei vaikų daugiau, negu vietų. O kur dar pyragai, pyragaičiai, tortai ir kiti gardumynai?

Prieš atidarant mugę visos iškilnių programos vadovė, labai tvarkinga ir apdairi Neringos tuntininkė N. Kersnauskaitė kviečia scenon garbės svečių — Tėvynės Garsų radijo valandėlės vedėją J. Stempužį, Satrijos Raganos draugovės pirmininkę Stf. Gedgaudienę, Vyčio korporacijos pirmininką Pr. Mašiūtą, Akademikų skautų pirmininką dr. S. Matą, skautininkių draugininkę M. Švarciene, židinio draugininkę R. Tatarūnienę ir Jūrų skautų vadovą P. Petrąitį ir skelbia įžengiančius salen vietus, kuriems vadovauja A. Majorovas, D. Kižys, G. Sniečkus, A. Muliolienė, J. Petraitytė, J. Ignatavičiūtė, D. Nasvytytė, R. Nasvytienė, D. Kavaliūnaitė, bet sunkoka būtų visus įvardinti. Rikiuotės palydimos lietuviškų melodijų muzikos.

Kaspiną perkerpa J. Stempužis. Trumpomis, tačiau nuotaikingomis kalbomis sveikina P. Petrąitis, N. Kersnauskaitė ir J. Stempužis. Svečiai apsupti visus stalus ir randa didžiausią pasirinkimą: kryželių, žaidimėlių, puošmenų, gintaro, riestainių, skanonių, saldžių grybų, saldinių, įvairiausių smulkmenų ir aibių aibes kitokių dalykų. Prekyba vyksta maloniai, linksmi ir sėkmingai. Iš viso svečių dalyvavo per penketą šimtų.

Lėlių teatras — traukli įdomybė. Pirmą kartą Clevelande. Savotiškai viliojanti naujovė. Turinyje: I. Bublėnės — O aš karalaitė, kiti gi kūrėniai iš mūsų tautosakos — Vištytė ir gaidukas, Ropė ir Išėjo tėvelis. Siame vaizdelyje mokytoja A. Miškinienė lengvai sugebėjo paveikti tiek, kad ir esą publikoje maži vaikeliai dainuotų net įsimaginę. Lėlės tarytum gyvos, nors juda nenatūraliai, kol technika, neišmikiinta. Dialogai paprasti, be dirbtinumo, intonacijos raiškios — tikslas pasiektas. Dekoracijos M. Kižienės menas — gerai apgalvotos. Vaizdai ir spalvos be priekaištų. Deriniai ir įrengimas M. Tatarūno. Drabužiai B. Vėdegienės. Visiškai tinkami. Kalbos ir užkulisinės pareigos atliktos židinio draugovės skaučių veteranų, R. Tataturienės vadovaujamų: A. Bakūnienės, R. Geležienės, G. Kijauskienės, S. Knistautienės, Gr. Kudukienės, D. Miškinytės, žv.

Motiejūnienės, T. Urbaitienės ir jau minėtų. Programa trumpa, žiūrovų ragavimas nuoširdus. Kadangi norinčių lankyti buvo per daug, tai teko net 4 sykius kartoti.

Vyraujanti savo esme ir svarbiausia programos dalis — Lietuva iš tolo — poezijos, prozos ir dainų pynė, talentingai, kantriai, visai darniai N. Kersnauskaitės sudaryta ir jos vadovaujamo tunto skaučių atlikta. Čia įpinta Maironio, Brazdžionio ir Vaičiūnienės poezijos ištraukų, Vakarų giesmės tekstas — Šerelienės, muzika Mikulskio, kiti lietuviškoms dainoms sukurti ar versti specialiai derinti tekstai — Balašaitienės ir Kersnauskaitės (atskirai). Scenoje susirinko apie 50 Neringos tunto skaučių, didelių, mažų ir mažyčių. Tai — skaitytojos, deklamuotojos, choras, nors ir be dirigento, bet gerai išlygintas, trys gitaros ir vienas smuikas.

Pradžioje porą dainelių atliko ketvertas vyresnių skautų, vadovo V. Staškaus rūpesčiais suorganizuotų, linksmi nusiteikusių. Vovėraičių šokyje matėme mažiausias skauteles, A. Muliolienės išmokytas, kad ir su juokingomis klaidomis šokusias, bet maloniai priimtas.

Viso pačios pynės perteikimo poveikiai svečiams stiprūs. Pajėgų išlyginimas bei išstobulimas pakankamas. Baigoje įsijungus į bendrą grupę dar vadovėms ir vadovams, įspūdziai beveik galingi. Garsintuvas vieną kitą iš dailaus skai-

tymo ir deklamavimo atstovių "nuskriaudė". Chorui patartina dažniau laikytis aukštesnio tonavimo, kad patogiau skambėtų.

Šiaip ar taip, toji prakiliausioji mugės dalis nepaprastai nuteikė visus. Kelios labiau nugalėtos deklamuotojos spinduliuojančiu savo nuoširdumu, grožio kupina tėvynės meile ir begalinio ilgesio sujudino beveik visą salę ir švystelėjo neužmirštamomis akimirkomis. Tai — brangus įnašas šeimos ir švietimo metams. Šitokia skautija — stipri viltis mūsų atečiai.

Tatai — berods, pirmoji tiek plati ir laiminga Kaziuko mugė Clevelande.

Vladas Braziulis

• Prieš atnaujindami savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokesčių paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

• Moteris, vidut. amžiaus, kuri norėtų nemokamai namo su maistu, priedui dar algą už pasitarnavimą prižiūrėti senyva moterį. Nereikalinga slaugimo.

Telefonas vakarais ER 1-4667.

REIKALINGAS

Jaunas vaikas, baigęs high school, mokintis darbo popierinių dėžių fabrike. Kreiptis

APEX PAPER BOX CO.
2716 E. 79th St.
Prie CTS Rapid sustojimo.
(20-22)

PARDUODA SAVININKAS

2 šeimų, 6 ir 6 kambariai; 4 garažai. Didelis sklypas, variniai vamzdžiai, žemieniai langai, kietmedžio grindys. Puikiai stovyje. Telef. 361-1458.

PARDUODA SAVININKAS: 82 — Superior. Tuščias 7 kambarių vienos šeimos namas, 6 ir vonia apačioje, vienas viršuje. Dviejų kambarių mažas namas užpakalyje su vonia. Nauji vario vamzdžiai, naujas gaso furnasas. Abu namai tikrai už \$9,700. Tel. 232-0210. (21-22)

Clevelando jūrų skautai Kaziuko mugėje. J. Garlos nuotrauka

Kaziuko mugė žiūrint pro "žuvies akies" objektyvą...

J. Garlos nuotrauka

Maloniai kviečiame atsilankyti į Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos rengiamą

KONCERTAS,

1969 m. kovo 15 d., 7 val. vakaro,
NAUJOSIOS LIETUVIŲ PARAPIJOS SALĖJE, 18022 NEFF ROAD.

Dalyvauja: Solistė IRENA STANKŪNAITĖ.
Solistas ALGIMANTAS GRIGAS.
Akomponuoja muz. REGINA BRAZAITIENĖ ir kompozitorius J. STANKŪNAS.

Bilietus rezervuoti pas: P. Puškorių 486-8613.

VEIKS BUFETAS IR BARAS.

Naturally
SUPERIOR SAVINGS

Main Office: SINCE 1909
798 EAST 185th STREET
6712 SUPERIOR AVENUE
13515 EUCLID AVENUE

HOME and
REMODELING
LOANS

INSURED SAVINGS

DELLA E. JAKUBS & SON
LAIDOJIMO ĮSTAIGA

Vėsinamas oras Jūsų patogumui
Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
361-1763

936 East 185th Street
531-7770

ŠI ŠEŠTADIENI CHICAGOJE

KOVO MĖN. 15 D. 7 VAL. VAK.

LIETUVIŲ TAUTINIS AKADEMINIS SAMBŪRIS

JAUNIMO CENTRE RENGIA

STEFANIJOS RŪKIENĖS KNYGOS

VERGIJOS KRYŽKELIUOSE

P R I S T A T Y M Ą

Autorė Stefanija Rūkienė kalbės apie Sibiro tremtinių likimą Sibire ir grįžusiųjų dabartinę padėtį Lietuvoje.

Prof. Aldona Augustinavičienė apibūdins knygos "Vergijos kryžkeliuose" ryškiasias savybes.

Knygos išleidimo mecenatas dr. Juozas Dauparas tars žodį, kodėl jis skyrė tai knygai išleisti 1000 dolerių.

Pedagoginio Lituanistikos Instituto studentai atliks iš knygos "Vergijos kryžkeliuose" D. Veličkos sukurtą montažą "Mažųjų brolių baladė". Vaidybinę ir meninę dalį apipavidalins aktorius J. Valentinas.

Lietuviškoji visuomenė maloniai kviečiama į Sibiro tremtiniams paminėti vakarą atsilankyti.

LIETUVIŲ TAUTINIS AKADEMINIS
SAMBŪRIS CHICAGOJE

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

• Vergijos Kryžkeliuose S. Rūkienės knygos pristatymas Chicagoje Jaunimo Centre įvyks šį šeštadienį, kovo 15 d., bet ne sekmadienį, kovo 15 d., kaip buvo praeitame numery per klaidą skelbime atspausa.

VISUOMENINĖS DRAUSMĖS REIKALU

Politinės emigracijos sąlygose lietuvių visuomenė, jos institucijos ir organizacijos reikalingos veiksmingos drausmės ir tampsinio solidarumo.

JAV Lietuvių Bendruomenės centro valdybos ak-

cija prieš šiemetinių aukų rinkimą Amerikos Lietuvių Tarybai išėjo ir iš drausmės ir iš solidarumo ribų.

Tokia akcija yra ne tik akibrokštas Amerikos Lietuvių Tarybai, kuri nuoširdžiai dirba Lietuvos laisvinimo darbą, bet ir visai JAV lietuvių išeivijai, tą darbą ir instituciją remiančiai.

JAV LB centro valdyba trukdydama finansinių išteklių kaupimą laisvinimo darbui, dezorientuoja visuomenę, trukdo laisvinimo darbą, ardo visuomeninę drausmę ir netarnauja geriausiems JAV Lietuvių

Bendruomenės interesams. Nepastebint iš JAV LB centro valdybos jokio noro tokią akciją atitiesti, turėtų būti rimtai svarstomas centro valdyba pasitikėjimo klausimas.

Visi Amerikos lietuviai kviečiami ir toliau remti Amerikos Lietuvių Tarybos dirbamą Lietuvos laisvinimo darbą.

LKDS Centro Komitetas 1969. III. 8

• Inž. Vytautas Izbickas, Korp! Neo-Lithuania filiteris, gyvenęs prie Bostono, kovo 9 d. savaitgalį viešėjo Chicagoje. Čia Jaunimo Namuose Neo-Lithuania surengtame vasario 16 minėjime jis skaitė turiningą

paskaitą. Be to, viešnagės metu turėjo ilgesnius pasėkesius organizaciniai s reikalais su ALTS pirminku Teodoru Blinstrubu, o taip pat su Lietuvos Laisvės Kovotojų Sąjungos pirminku Matu Naujoku.

KETVIRTAS OPEROS "DANA" SPEKTAKLIS

Esant dideliui publikos susidomėjimui, naujoji liet. J. Gaidelio opera "Dana" bus statoma ketvirtą kartą. Spektaklis įvyks š. m. bal. 20 d., 2 val. p. p., toje pačioje M. H. S. salėje ir bi-lietai gaunami "Marginiuose".

Chicago's Lietuvių
Opera

Šį šeštadienį, kovo 15 d. Brooklyne, Apreiškimo p-jos salėje, kartojama P. Jurkaus 6 pav. pasaka "Miegančioji Gražuolė". Vaidina Maironio Mokyklos mokiniai. Vaidinime spalvingos dekoracijos, įdomūs kostiumai, originalūs šokiai ir rinktinė muzika. 45 jaunos artistus paruošė akt. T. Alinskas ir mkt. J. Matulaitienė. Reta proga pasigėrėti jaunųjų vaidyba ir plačios apimties sceniniu įreminimu. Pradžia 5 val. vak. R. Kisieliaus nuotrauka

STALO TENISISTŲ "DEŠIMTUKO TURNYRAS"

Tradicinis stalo tenisistų "Dešimtuko Turnyras" įvyks 1969 m. balandžio 12 d. Chicagoje. Turnyrą rengia ŠALFAS S-gos Stalo Teniso Komitetas. Šis turnyras turėjo įvykti 1968 m. gruodžio 14-15 d. Clevelande, tačiau buvo atidėtas dėl nepakankamo dalyvių skaičiaus.

Turnyras vykdomas tik vyrų klasėje, taškų sistema. Turnyras vyks Logan Square Table Tennis Club

(3-čias aukštas), 2047 N. Milwaukee Ave., Chicago, Illinois.

Dalyvių registracija atliekama pas turnyro vadovą Benių Žemaitį, iki š. m. balandžio 4 d. šiuo adresu: Mr. B. Žemaitis, 3315 West 65th Place, Chicago, Ill. 60629. Telefonas: (312) 776-8227.

Turnyro laimėtoju teks Pasaulio Lietuvių Inžinierių ir Architektų Sąjungos Clevelando skyriaus pereinamoji taurė, įsteigta 1960 m. Pereito turnyro laimėtojas buvo Pranas Gvildys iš New Yorko.

METINIS LTN BENDROVĖS SUSIRINKIMAS

1969 m. kovo 23 dieną (sekmadienį), Amerikos Legijono Evergreen Park Post, salėje, esančioje 9701 So. Kedzie Ave., Chicagoje šaukiamas Lietuvių Tautinių Namų Bendrovės metinis narių susirinkimas. Pradžia 1 v. 30 m. p.p.

Susirinkimo dienotvarkė:

1. Lietuvių Tautinių Namų valdybos pranešimas, 2. Diskusijos dėl pranešimo, 3. Direktorių rinkimas ir 4. Einamieji reikalai.

Susirinkime balso teisę turi tik LTN nariai, įmokėję bendrovei nemažiau \$100.00. Tačiau susirinkime dalyvauti ir reikšti savo konstruktyvius pasiūlymus kviečiami visi lietuviai, besidomintieji Lietuviškosios pastogės Chicagoje organizacija ir veikla.

Pasibaigus susirinkimui (3 val. 30 min.) toje pat salėje bus Lietuvių Tautinių Namų pietūs, kuriuose taip pat kviečiami dalyvauti visi nariai ir artimieji bei bičiuliai. Pietūs vienas asmeniui - \$7.00. Prašoma iš anksto rezervuoti vietas telefonu PR 6-1349 arba 925-0693.

Pietų metu bus meninė programa, kurią atliks aktorė Žita Kevalaitytė-Visockienė.

Iki malonaus pasimatymo susirinkime ir pietuose!

PLANINGAS TAUPYMAS

4^{3/4}%

Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

5%

Mokamas už vieno metų taupymo lankštus nuo išdavimo datos. (\$5,000.00 ar daugiau, įdedant po \$500.00)

5^{1/4}%

Mokamas už vieno metų taupymo lankštus nuo išdavimo datos. (\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4; Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.

PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

A + A

LIUDVIKUI TONUI

mirus, dukrai IRENAI VAKSELIENEI ir jos šeimai, gilią užuojautą reiškia

ALT S-gos Richmond Hill Skyrius

A. A.

POVILUI BLAKUČIUI

mirus, jo žmonai, dukrai IRENAI MANOMAI-TIENEI ir šeimai nuoširdžią užuojautą reiškia

L. M. K. F. Bostono Klubas

A + A

OTONUI LIUTKUI

mirus, jo sūnui plieniečiui ALGIUI ir jo šeimai reiškia gilią užuojautą ir kartu liūdime

Plieno Valdyba